

Uradzenie sądu miejskiego... 1791.

3.

URZĄDZENIE
SĄDOW MIEYSKICH
Y
ASSESSORYI
W KORONIE
Y
W WIELKIM XIĘSTWIE
LITEWSKIM.

Prawo dnia 3. Miesiąca Października

Roku 1791.

UCHWALONE.

URZĄDZENIE SĄDOW MIEYSKICH Y ASSESSORY I.

ROZDZIAŁ I.

*O Sądach Mieyskich , oraz Assessorjskich , ich
Władzy i powinnościach.*

W Szyftkie Urzędy Sądowe Mieyskie mieyscowe , w Miastach bądź na Cyrkuły podzielonych , bądź bez Cyrkułdów będących , tudzież Appellacyine Wydziałowe , i Assessorjskie , czyli Naywyższy Instancyi , są obowiązane do ciągłego sądzenia spraw , czyli sporu Stron przed Sąd swoy przychodzących , wyiawszy czas i dni odpoczynku , iakie dla ktorych Sądow ninieyszym Prawem pozwolone będą.

A

ARTYKUŁ I.

O Sądach pierwszej Instancji w Miastach na Cyrkuły podzielonych.

1. Sąd Ordynaryiny *primæ Instantiæ*, czyli Sąd Mieyski mieyscowy w Mieście na Cyrkuły nie podzielonym, składać się będzie z iednego Burmistrza, z czterech Sędziow, i tyluż Zastępcow, przez Lud Mieyski na Zgromadzeniu mieyscowym wybranych. Burmistrz prezydować i równość kresek rozwiązywać będzie, a iego nieprzytomność pierwszy Sędzia zastąpi; Zastępcy zaś w nieprzytomności Sędziow, z iakieykolwiek ona przyczyny zdarzy się, na Sądach zasiadac mają.

2. Wszystkie decyzye Sądu Mieyskiego mieyscowego, będą zawsze w Wotach głośnych, a to dla usprawiedliwienia się Sentencyonarzem przed Sądem wyższych Instancji.

3. W tym Sądzie wszelkiego rodzaju sprawy, iako w Sądzie ordynaryinym *pri-*

mæ Instantiæ sądzić się powinny. Nikt z podległych temu Sądowi, do Sądów wyższych Instancyi udawać się nie może, kto wprzód w sprawie swojej wyroku tegoż Sądu nie otrzyma.

4. Sąd ordynaryiny *primæ Instantiæ*, czyli Sąd Mieyski mieyscowy, sądzić będzie ostatecznie, i bez dopuszczenia Appellacyi, sprawy nieprzenoszące wartości 300. Zł: i kary 50. Zł: lub sprawy uczynkowe między Mieszczaninem, a Mieszczaninem, w których kara 3. dni więzienia Cywilnego Prawem jest przepisana, tudzież sprawy w pretensyach Mieszczan między sobą, lub między Mieszczaninem a Szlachcicem, bądź Cudzoziemcem, i to iedynie o komorne i o zapłaty Rzemieślnikom, a to stosownie do Prawa o Miasłach.

5. We wszystkich zaś innych sprawach, Appellacya dopuszczoną byđ ma od Sądu ordynaryinego *primæ Instantiæ*, do Sądu Appellacyinego Wydziałowego, lub do Sądu Naywyższej Instancyi Assessorskiego, podług

A ij

tego układu, iakie sprawy ktoremu Sądowi Prawo rozpoznawać dozwoliło.

6. Lubo we wszystkich sprawach' przenoszących wartość 300. Zł: i kary 50. Zł: tudzież więzienia Cywilnego dni 3. Sąd ordynaryiny *primæ Instantiæ* Appellacyi do wyższego sądu bronić nie może, i założona takowa Appellacya exekucyą wyroku zupełnie tamuje; iednakowoż w sprawach prostego długu, do wexlu, lub skryptu, na Possessyi Prawu Mieyskiemu podległej, lub na towarze opisanym w Mieście będącym, grabieży, i gwałtownego wybicia z Possessyi, Sąd *primæ Instantiæ* Appellacyi dopuszczać nie ma; Stro-
na zaś uciążliwość czuiąca, nie tamując exekucyi wyroku Sądowego *primæ Instantiæ*, udać się może do Sądu wyższego, i tam poszukiwać straty mocna będzie.

7. Sąd Mieyski mieyscowy w sprawach Policyi, ktorych ostateczne rozsądzenie do Kommissyi Policyi należy, będzie Sądem ordynaryinym Policyi *primæ Instantiæ*, z mocą ostatecznego rozsądzenia, gdzie-

by sprawa nie przechodziła wartości 300. Zł: lub kary 50. Zł: albo więzienia dni 3. W innych zaś sprawach Policyi większej wartości i kary, Appellacyą do Komisyi Policyi dopuszczać będzie winien.

8. Tenże Sąd Mieyski mieyscowy będzie mógł sądzić sprawy o zgwałcenie bezpieczeństwa Osob Sądowych, w aktualnym dopełnieniu Urzędow w mieyscu Juryzdykcyi będących, lub o zgwałcenie bezpieczeństwa Sądu w mieyscu Juryzdykcyi własney. W tych zaś Miałtach, gdzie Juryzdykcyą będzie Mieyska i Ziemiańska, Szlachcie Prawu Mieyskiemu niepodległy, za zgwałcenie bezpieczeństwa publicznego, w Sądzie Ziemiańskim, a Obywatel Mieyski w Sądzie Mieyskim, odpowiadać winien.

9. Sąd Mieyski mieyscowy większością głosow wybierze sobie Pisarza umiejącego Prawo Kraiowe, i zaleconego dobremi obyczajami, który będzie zasiadać w Sądzie *cum voto informativo*. Nie może byż zmienianym, chyba za odstąpieniem, postą-

pieniem , lub odsądzeniem ; Urzędu iednak swego nie wprzod odstąpić może , aż się przed Sądem z swych obowiązkow usprawiedliwi ; Akta sobie powierzone w porządku za Rerwersem następcy , i za Kwitem Sądu odda. Obowiązkiem iego będzie pisać Dekreta i Rezolucye Sądu , utrzymywać Akta i Pieczęć sądową , mieć w bliższym dozorze Kancellaryą , sług sądowych , za ktorych służbę w odpowiedzi będzie , tudzież inne powinności przez Sąd sobie zlecone odbywać.

10. Pisarze , co do zapisywania Protokółow sądowych , i wszelkiego wniesienia Stron , wcześniej przed każdą Sessyą , Strony , Prokuratorow , czyli ich Agentow dopilnuia , aby , nim Sędziowie o godzinie dziewiątej z rana mieysca swoje zafiędą , w też Protokóły zapisane *per extensum* były , i Regestr spraw zapisanych , iakie do sądenia przypadaia , z porządku wpisow , Sądowi w pogotowiu był oddany.

11. Przy obięciu swego Urzędu Pisarz obowiązany iest za przyfiądz w obecności Są-

du na tę Rotę: = „ Ja N. Przyśięgam Pa-
 „ nu Bogu Wszechmogącemu w Troycy
 „ Świętey iedynemu, iż powierzonych mi
 „ od Sądu obowiązkow pilnie przestrzegać
 „ będę, zapisywania wniesień Stron, do Pro-
 „ tokułow w każdym dniu Sądowym niko-
 „ mu nie odmowię; do Archivum ze świa-
 „ tłem chodzić nie będę, i nikogo nie wpu-
 „ szczę; Akta i Kancellaryą w pilnym do-
 „ chowam dozorze; całości, i porządku w
 „ zapisywaniu Protokułow, i wydawania
 „ Extraktow zgodnego z Aktami, i aby skro-
 „ bane nie wychodziły, przestrzegać będę;
 „ wszelkie Rezolucye Sądowe i Tranzakcye,
 „ choćby naykrotsze, na osobnych Arku-
 „ szach wydawać będę; nad wyznaczoną
 „ Prawem opłatę, ani wymagać, ani przyi-
 „ mować więcey nie będę; sekretu Izby nie
 „ wydam, Sądowi we wszystkich sprawach,
 „ podług Prawa, wiernie doradzać będę,
 „ żadney Stronie rady dawać nie będę;
 „ do czego wszystkiego obowiązuję się Sādo-
 „ wi pod odpowiedzialnością z osoby i z majątku
 „ mego; Tak mi Panie Boże dopomóż i
 „ niewinna Syna Jego męka.

12. Tymże Pisarzom zaleca się, iżby dawnych Aktow Summarysze *sub folio & numero* pod rubryką przy każdym Protokule zaciągnąć, i pod Alfabetem spisać się mającym urządzili, i nowe Akta w takimże porządku utrzymywali, a odtąd kwerendy komużkolwiek bądź, nie inaczey dopuszczali, tylko w przytomności iedney przysięgłej Osoby Kancellaryi, a to bez wszelkiej opłaty.

13. Pisarz nie będzie mógł żadnego Dekretu, lub Rezolucyi sądowej stronom czytać, tym bardziey Extraktem wydawać, ktoreby wprzod przed Sądem przeczytane i poprawione nie były, potym w Protokół przyzwoity wciągnione, i przez Sędziow komplet składających podpisane nie zostały. W wszelkich zaś Protokółach, ktore są do Pisarza oddane, nie ma bydź nic mazano, skrobano, przypisywano nad wierszami zwyczajnemi, lub na boku karty.

14. Obowiązki Kancellarzytów Assesorya przepisze, rozdrukowane do wszystkich Sądów Mieyskich mieyscowych rozefzle,

zefzle i ich zachowanie tymże Sądom nakaze.

15. Każdy Sąd Mieyski mieyscowy, będzie miał Regenta przysięgłego, którego sam Sąd wybierze z obowiązkiem zastępowania Pisarza w czasie legalney iego nieprzytomności.

16. Sąd Mieyski mieyscowy będzie miał jednego Prokuratora Fiskalnego, czyli Sądowego, i bezpieczeństwa, drugiego Prokuratora Policyi, trzeciego Prokuratora sierot i ubogich. Pierwszy ma być przez Sąd wybrany, drudzy dway od Magistratu Sądowi dodanemi będą. Nie mogą być zmieniani, tylko za postąpieniem, ustąpieniem, lub Odsądzeniem przez Sąd Ordynaryiny. We wszystkich zaś sprawach, gdzieby niepotrzeba czynić od Sądu, lub od Policyi, albo gdzieby nie potrzeba ubogim i sierotom dodawać Prokuratora; Strona każda przez siebie, przez swego Plenipotentę, albo kogokolwiek innego, którego sobie na to przez Plenipotencyą Urzędową wybierze, czynić może. W Sprawach ie-

B

dnak Wdów i sierot, choćby Strona miała swego Agenta, Prokuratora, Plenipotentę, lub jakimkolwiek imieniem nazwanego obrońcę, Prokurator sierot do obrony Sprawy przydanym od Sądu być ma, i Spraw takowych bronić w Sądzie obowiązany będzie. A gdyby dla choroby lub innej legalnej przyczyny stawać niemoż, Sąd innego Prokuratora do obrony przyda.

17. Każdy z tych Prokuratorów przy objęciu swych obowiązków przysięgę następującą w obecności Sądu wykonać powinien.

„ Ja N przysięgam Panu Bogu Wszem,
 „ chmogącemu w Trojcy Świętej i edy-
 „ nemu, iż powierzone mi obowiązki pil-
 „ nie dopełnię, w sprawach przez Sąd, al-
 „ bo Syndyka, imieniem Magistratu mnie po-
 „ leconych, z wszelką usilnością i pilnością
 „ stawać będę, dowody i Prawo rzetelnie bez
 „ naciągania składać będę; Stronie do mnie
 „ udającej się wiernie doradzać będę, na
 „ wszelkie zapozwanie w sprawach do mego
 „ obowiązku należących pisać się będę, i w

„ nich co do mnie należy czynić nie omie-
 „ szkam. Do czego wszystkiego obowiąz-
 „ ię się Sądowi pod odpowiedzialnością z osoby i z
 „ majątku mego; tak mi Panie Boże do-
 „ pomoż i niewinna Syna Jego Męka.

19. Prokurator Fiskalny, stawać bę-
 dzie w sprawach bezpieczeństwa Sądu
 i Osób Sądowych, tudzież w Sprawach o
 płaty Kancellaryi Sądowej, a to za wyra-
 żnym Sądu rozkazaniem. Prokurator sie-
 rot i ubogich, stawać ma w Sprawach od
 Osób, którym przez Sąd, lub za rekwi-
 zycją Syndyka przydany zostanie. Prokura-
 tor Policji, stawać będzie w sprawach Po-
 licji, za rekwi- zycją Oficjalistów Policji, lub
 Ekonomicznych.

19. Za każdym podaniem Memo-
 ryału Sąd Pozwu odmówić niema.

20. Sąd mieyscowy Mieyski mieć będzie
 Woźnych, czyli sług mieyskich, do usługi ka-
 żdego Sądu *respective* używać się mianych, przez
 Magistrat autentykowanych i posseßyją w
 Mieście, lub dostateczne za sobą zaręczenie

B ij

mających do pełnienia obowiązków, iakie ninieyszym Prawem są przepisane.

21. Przyśięga Woźnego, którą przed Sądem ma wykonać, jest następująca:

„ Ja N. przyśięgam Panu Bogu Wsze-
 „ chmogacemu w Troycy Świętey iedyne-
 „ mu, iż będąc Autentykowany od Magi-
 „ stratu, do posługi Sądu, pilnie w tey po-
 „ słudze sprawować się będę. Memoryały,
 „ i Pozwy Stronom wiernie podawać i ze-
 „ znawać, oraz wszelkie obowiązki podług
 „ prawa i zlecenia Sądowego pełnić będę.
 „ Nad wyznaczoną Prawem opłatę wyma-
 „ gać, ani przyjmować więcey nie będę. Do
 „ czego wszystkiego obowiązuję się, pod
 „ odpowiedzialnością z Osoby i majątku mego.
 „ Tak mi Panie Boże dopomóż i niewin-
 „ na Syna Jego Męka.

22. Ponieważ żaden Sąd Ordyna-
 ryiny *Primæ Instantiæ*, niemoże się obeyść
 bez Urzędu wykonawczego, któryby wy-
 roki Sądowe exekwował, i inne obowiązki
 z mocy sobie od Sądu Ordynaryinego naka-

zane dopełniał; przeto przy każdym Sądzie Ordynaryjnym Mieyskim mieyscowym, do tych powinności będzie Urząd Ławniczy.

ARTYKUŁ II.

O Sądach Primæ Instantiæ w Miastach na Cyrkuły podzielonych.

1. Każdy Sąd Mieyski mieyscowy Ordynaryjny w Miastach podzielonych na Cyrkuły, w każdym Cyrkule mieć będzie sześciu Ławników, w Miastach zaś niepodzielonych na Cyrkuły, czterech, wybranych przez lud Mieyski na zgromadzeniu mieyscowym. Szczególniejszym obowiązkiem Ławników jest: exekwować Dekreta i Processa Sądu Ordynaryjnego *Primæ Instantiæ*, w Mieście expedyować Wize; spisywać Inwentarze i Działy, asystować podług Prawa do Testamentów, i odbierać Tranzakcye z wyroku Sądowego od tych, którzy przed Sądem dla słabości zdrowia stanąć nie mogą; tudzież za Dekretem Sądu Ordynaryjnego Pierwszey Instancyi odbywać Kom-

missye na gruntach obrębu Miasta, a to w Sprawach takowych, których Sąd na stołe rozpoznać niemoże, zawsze iednak z obowiązkiem odesłania po decyzją do Sądu Ordynaryinego, z tym warunkiem, iż Sąd z podanych od Stron Ławników, po iednym za Kommissarza, i iego Zastępcę, obierze, a Prezesa i iego Zastępcę, gdyby się Strony nie ugodziły, zawsze sekretne kreskami wyznaczy. Zastępcy w ten czas tylko Urząd swój odbywać będą mogli, gdy wyznaczony Kommissarz z przyczyn legalnych nie ziedzie.

2. Przyśięga Ławników iest następująca: „ Ja N. przyśięgam Panu Bogu Wsze-
 „ chmogącemu w Troycy Świętey iedyne-
 „ mu, iż w wykonaniu wyroków Sądu,
 „ iako też w pełnieniu obowiązków Sądu
 „ Delegowanego, czyli Kommissarskiego,
 „ pilnie sprawować się będę, regułę Dekre-
 „ tu wiernie zachowam, podług prawa i
 „ dowodów, powierzone mi Sprawy pozna-
 „ wać będę, niewodząc się przyjaźnią,
 „ względem, lub nienawiścią, nadgrody nad

„ przepis Prawa wymagać nie będę, w peł-
 „ nieniu obowiązków moich złwoki żadney
 „ nie użyję. Do czego wszystkiego obo-
 „ więzię się pod odpowiedzialną z osoby i
 „ majątku mego. Tak mi Panie Boże do-
 „ pomoż i niewinna Syna Jego Męka.

3. W Mieście na Cyrkuły podzielo-
 nym, Sądowi *Primæ Instantiæ*, w każdym
 Cyrkule postanowionemu, złożonemu z ie-
 dnego Burmistrza, z czterech Sędziów, i
 tyleż Zastępców przez lud Miejski na zgro-
 madzeniu Cyrkularnym obranemu, wszy-
 stko to służy, co jest przepisano dla tako-
 wego Sądu w Mieście niemającym Cyrku-
 łów.

4. Dla Ławników Cyrkularnych też
 same służy przepisy, które są dane dla Ła-
 wników w Miastach niemających Cyrkułów.

ARTYKUŁ III.

O Sądach Potocznych.

1. Oprócz Sądu Ordynaryjnego *Primæ
 Instantiæ*, w każdym Cyrkule Miast wię-

kszych, i w każdym Mieście na Cyrkuły podzielonym, ustanowione są Sądy Woytowskie Potoczne, w których Wóyt przez lud Mieyski na Zgromadzeniach Mieyskich wybrany, obowiązany jest godzić i sądzić ostatecznie sprawy Potoczne nie przenoszące wartości Zł: 50. i kary Zł: 12. na rzecz strony pokrzywdzoney; w rozstrzygnięcie zaś większych Spraw pod żadnym pozorem wdawać się nie ma.

2. Decyzye tak ugodzonych, iak osądzonych przez Woyta Spraw, w Protokół na to iedynie służący zapisywane być powinny.

3. Sąd potoczny Woyta Cyrkularnego, tym się iedynie różni od Sądu Woyta w Mieście na Cyrkuły niepodzielonego, iż Wóyt Miasta, będąc oraz Prezydującym w Magistracie, ostatecznie sprawy potoczne wartości wzwyż wyrażoney załatwia, w decyzji zaś Woyta Cyrkularnego, gdyby się kto czuł pokrzywdzonym, może się udać na skargę do Prezydenta Miasta, a Prezydent

dent, lub zastępujący go w tych obowiązkach Vice-Prezydent, i kargę takową przyjąć i ostatecznie załatwić powinien.

ARTYKUŁ IV.

O Sadach Magistratu Mieyskiego.

1. W każdym Mieście niemającym Cyrkulów, lub na Cyrkulę podzielonym ustanowiony jest Magistrat z władzą sądenia Urzędników Policyjnych przez siebie ustanowionych i obranych, i Ekonomicznych, tudzież własnych Officyalistów. Tenże Magistrat sądzić będzie sprawy o zgwałcenie bezpieczeństwa Osób Magistratowych, lub Officyalistów Magistratu, w miejscu ich Urzędowania, z tym warunkiem, iaki jest umieszczony pod opisem bezpieczeństwa Sądu Mieyskiego mieyscowego.

2. Od wyroków Magistratu, w sprawach Policyi, i Ekonomicznych Mieyskich wolna jest Appellacya do Kommissyi Policyi, w innych zaś do Assesoryi.

3. Magistrat w Mieście na Cyrkuły niepodzielnym składać się ma z iednego Woyta, z czterech Radnych, i tyluż Zastępców przez lud Mieyski podług Prawa obranych; z Pisarza, przyśięgłego i Syndyka, przez Ofoby Magistrat składające wybranych. A Syndyk obowiązki Regenta zastępować będzie.

4. Woyta, Radnych, i ich Zastępców; Pisarza Magistratowego i Syndyka przyśięgłego, też same będą obowiązki co do władzy Sądowniczey, które niniejszym Prawem przepisane są dla Sądu Mieyskiego miejscowego *Primæ Instantiæ*.

5. W Mieście na Cyrkuły podzielonym, Magistrat składa się z Prezydenta, Vice-Prezydenta, z trzech Radnych z każdego Cyrkułu przez lud obranych, z Pisarza, Regenta, i z Syndyka Miasta, przez tenże Magistrat wybranych.

6. Obowiązki Magistratu Miasta na Cyrkuły podzielonego, co do władzy Sąd-

wniczey, też same są, które służyć Magi-
stratowi Miała na Cyrkuły niepodzielonego.

7. Każdy Magistrat mieć będzie Pro-
kuratora Fiskalnego, czyli bezpieczeństwa
swę Juryzdykcyi, obowiązanego słać w
Sprawach bezpieczeństwa z woli Magistratu,
a Prokurator Policyi w Sądach *Primæ In-
stantiæ* od Magistratu postanowiony, w spra-
wach tyczących się Policyi, oraz przeci-
wko Urzędnikom Policyinym i Ekonomi-
cznym przed Sądem Magistratu, na wyra-
żne tegoż Sądu rozkazanie, słać jest obo-
wiązany.

8. Obowiązki Syndyka są dwoiokie:
jedne ściągające się do Sądów Mieyskich
mieyscowych, lub Cyrkularnych, drugie do
Sądów Mieyskich wyższych Instancyi, lub
w którymkolwiekby Sądzie Miasto sprawy
swoie miało. *Co do pierwszych:* Syndyk
jest *nayprzód* postanowionym dozorcą Pro-
kuratorów i Oficjalistów Mieyskich, aby ci,
tak w Magistracie, iako i w Sądach Miey-
skich mieyscowych, powinnościom swym

zadosyć czynili: *Powtòre*: obowiązany do dozoru, aby Wdowy i Wdowce Inwentarze pozostałych majątków prawnie nie rozrządzonych po śmierci jednego z Małżeństwa spisywali, gdyby zaś przeciwko rozrządzeniu i Tranzakcyom zaszłym o ich nieważności były jakie zażalenia, w ten czas o nich Syndyk ma donieść Sądowi, a za rozkazem tego, spisanie Inwentarza pozostałych majątków uskutecznione bydz powinno, w czasie od Prawa nakazany zaprzysiężone i w Protokół na to urządzony wciągnięte były: *Potrzenie*: mieć staranie, aby Opiekunowie małoletnim sierotom dodani, w czasie od Prawa nakazany, rachunki oddawali, i takowych rachunków Syndyk ma attentować, równie przestrzegać, aby majątek sierot w opiece zostających, przez Opiekunów uszkodzonym nie był, aby summy małoletnich były bezpiecznie lokowane, aby Opiekunowie mieli *pignus responsionis*: *Poczwarte*: przy działach imieniem i na rzecz małoletnich przez Opiekunów czynić się zwykłych, tymże małoletnim asystować i zapobiegać, aby małoletni od Opiekunów po-

krzywdzonemi nie byli: *Popiate*: po bezdzietnie zmarłych w Mieście osobach, bądź Kraiowych, bądź Zagranicznych, po zbiegłych, po oddających majątki pod rozbiór Wierzycielów, gdy Urząd Ławniczy majątek pozostały zapieczętuję, i Inwentarzem spisie, Sukcesorów lub Wierzycieli zmarłego, albo zbiegłego, za Rezolucją Sądu pozywać i Proces w Sądzie utrzymywać; wszystko zaś to, co się tycze fortuny małoletnich i zmarłych bezdzietnie, przez Prokuratora ubogich i sierot w Sądzie przyzwoitym *Primæ Instantiæ* popierać. *Poszöfte*: w sprawach Policji w Sądzie Miejskim mieyscowym Ordynarynym, a przeciw Urzędnikom Ekonomicznym w Magistracie przez Prokuratora Policji czynić tyle razy, ile Magistrat nakaże. Zgoła wszystkie sprawy, czy w Magistracie, czy w Sądzie Ordynarynym, o całość dochodów Miasta, o obowiązki Urzędników Policji, o bezpieczeństwo Magistratu, na instancją Syndyka, czyniono być ma. Co zaś należy do obowiązków Syndyka które ma w wyższych Instancjach Miejskich, lub wszelkich innych Sądach, w sprawach, któreby przypadały od Miasta, lub

Magistratu ; tam Syndyk , iako specyalny Plenipotent , i na ten koniec postanowiony , imieniem Miasta , lub Magistratu pisać się winien , i spraw sobie zleconych attentować . Dla czego do Syndyka i jego dozoru należy Archivum zawieraiące w sobie Przywileie i Dokumenta tyczące się całości Praw i swobod Miasta , które oddane sobie Inwentarzem podpisanym przez Prezydenta , lub Woyta Mieyskiego , pod swym dozorem i kluczem utrzymywać ma . Regestr zaś całego Archivum dla łatwey kwerendy i wyięcia Extraktów , pod datami sporządzony mieć powinien . A dla dania informacyi w interessach mieyskich , tudzież dla odbierania rozkazow Magistratu , niemniej dla utrzymywania korespondencyi od Magistratu sobie poleconych , na Sessyach Magistratowych tak publicznych , iako i prywatnych znajdować się powinien .

9. Rota przyięgi dla Syndyka iest następuiaca : = „ Ja N. przyięgam Panu „ Bogu Wszechmogącemu w Tróycy Świę- „ tey iedynemu , iż powinności Prawem mi

„ przepisane wiernie dopełnię, rozkazom
 „ Magistratu posłusznym będę, Archivum
 „ Mieyskie w porządku i całości z Regestrem
 „ pod datami sporządzonym utrzymywać
 „ będę, i nigdy do tegoż Archivum z świa-
 „ tłem niewniydę, i nikogo nie wpuszczę,
 „ w sprawach stawaniu, lub dopilnowaniu me-
 „ mu powierzonych, wszelkieu pilności do-
 „ łożę, i Prokuratorów, aby swe obowiąz-
 „ zki pełnili doglądać będę, do Adwokata
 „ wydziałowego o wszystkim co do iego o-
 „ bowiązków należy, wiernie donosić będę,
 „ i to wszystko dopełnić obowiązuję się, pod
 „ karami z Osoby i majątku mego; Tak
 „ mi Panie Boże dopomóż i niewinna Syna
 „ Jego męka.

10. Sąd *Primæ Instantiæ* Miasta Cyrkulów
 niemającego, równie iak i Sąd Cyrkularny,
 tudzież Magistrat mieć będzie na Pieczęci
 Herb Miasta, która Pieczęć różnić się ma
 samym tylko napisem; to jest: Pieczęć | Sądu
 Mieyskiego mieyscowego będzie miała tak-
 wy napis — Sąd Ordynaryiny *Primæ Instan-*
tiæ Miasta N. — Pieczęć zaś Cyrkularna bę-
 dzie miała takowy napis — Sąd *Primæ Instan-*

tia Cyркуłu N. Miaſta N. Magiſtrat Miaſta wydziałowego N. (cieżeli ieſt ſtołeczne wydziału) lub Miaſta N. do wydziału N. należącego. Pod tą Pieczęcią, i pod tytułem Urzędów Sądów mieyſkich mieyſcowych, lub Magiſtratów, Pozwy, Dekreta, Rezo-lucye, i Tranzakcye wszelkie wychodzić będą.

II. Sąd Mieyſki mieyſcowy *Primæ Inſtantiæ*, tudzież Magiſtrat w przepisanych komplecie do pody Urząd ſwój ſprawować ma, do pody przez nowo wybrane Urzędy zmienionym nie zostanie; będzie zaś miał czas i dni odpoczynku. 1mo. Od dnia 23. Grudnia, do dnia 2. Stycznia. 2do. W dni załuſtne po Niedzieli *Quinquageſima* zwany, aż do Czwartku wſtąpiwſzy w poſt. 3^{tio}. Od wielkiej ſrzody, aż do ſrzody po Świętach Wielkonocnych. 4to. We wſzyſtkie dni Uroczyſte Kościelne. 5to. We wſzyſtkie dni Uroczyſte Dworu Królewſkiego. 6to. W dni 14. i 18. Kwietnia, tudzież w dzień 3ci Maia. 7mo. W dni Obrad Zgromadzenia mieyſcowego i wydziałowego. 8vo. W dzień
rozpo-

rozpoczęcia Seymu, i w dzień corocznego rozpoczynania się Sądów Assefforskich. Nareszcie w dzień Anniwersarza założenia Miasta. W dni te Sądy Mieyskie mieyscowe *Primæ Instantiæ*, Sądy i Obrady Magistratu, będą miały swódy odpoczynek, Akta Sądu i Kancellarye w dni te mają być zamknięte. A od dnia 24. Lipca, do dnia 24. Sierpnia, same tylko Sądowe audyencye odprawiać się nie będą, ale Sądy Potoczne i Policyjne nieprzerwanie każdego dnia odprawiać się powinny.

ARTYKUŁ V.

O Sądach Appellacyinych Wydziałowych.

1. W każdym Mieście Wydziale, w Mieście przez Prawo za Wydziałowe przeznaczonym, ustanowiony jest Sąd Appellacyiny, złożony z pięciu Sędziów, i tyluż Zastępców przez Deputatów Miast na Zgromadzeniu Wydziałowym obranych, który sądzić się ma na Ratuszu Miasta Wydziałowego.

D

2. Przy Sądzie Appellacyinym bezprześcannie naydować się ma trzech Sędziów, i trzech Zastępców; względem czego przy rozpoczęciu swoim naypóźniej w dni sześć po Elekcyi, porządny układ ma bydź zrobiony, w którym czasie Sędziowie i Zastępcy Appellacyini odmieniać się mogą, a to w taki sposób, aby w komplecie naymniey Osób pięć, rachuiąc w to Sędziów i Zastępców, Sąd Appellacyiny Wydziałowy sessye swoje ciągle odbywał, do pòki nowo wybrane na mieysce iego Osoby nie zasiądą, którzyby zaś Sędzia w czasie nieoznaczonego dla siebie kompletu na Sądach znaydował się, wotum swego dawać nie będzie, wyiławszy przypadek zastępowania Sędziego, który dla legalnych przyczyn na Sessyi znaydować się niemoże.

3. Prezydującym w Sądzie Appellacyinym będzie ten, który miał naywięcey przy Elekcyi Wotów; inni Sędziowie i Zastępcy tym porządkiem zasiadać mają, iakim porządkiem na Zgromadzeniu Wydziałowym przez większość Wotów wybraniem

byli. Mieysce Prezydującego pierwszy w porządku przytomny Sędzia zastąpi.

4. Pierwszy w porządku Prezydujący Sędzia równość wotów głosnych rozwiązywać ma.

5. W tym Sądzie będzie Pisarz *cum voce informativa, unanimitate, vel pluralitate* przez Sąd wybrany, który raz wybrany, przez następnych Sędziów odmienionym być nie może, chyba za postąpieniem, odstąpieniem, lub odsądzeniem przez tenże Sąd. W tym Sądzie będzie także Regent z obowiązkiem zastępowania Pisarza, i pełnienia tych powinności, które są przepisane niniejszym Prawem. Co się zaś tyczy obowiązków i przysięgi Pisarza, Regenta, Kancellaryi, i Woźnego; też same Sądowi Appellacyjnemu służyć, które są przepisane Sądowi *Primæ Instantiæ*. Regent przysięgę Pisarza wykona.

6. Przy każdym Sądzie Appellacyjnym będzie Adwokat Wydziałowy przez

D ij

NAS KROLA w Straży na dwa lat nominowany z wolnym potwierdzeniem onego. Obowiązki iego są: doglądać powinności Syndyków Miejskich, donosić Adwokatowi Generalnemu przy Assefforyi będącemu o sprawowaniu się Magistratów i Sądów *Primæ Instantiæ*, stawać w obronie ubogich, sierot, i kryminalistów przed Sądem Appellacyinym, attentować Inkwizycyi w Sprawach kryminalnych. Dla czego w Sprawach takowych w Sądzie Appellacyinym przypadających Adwokat Wydziałowy pisać się powinien. Adwokat Wydziałowy o niepilność i przestąpienie obowiązków, Sądy *Primæ Instantiæ*, i Sądy Wydziałowe Appellacyine do Adwokata Generalnego przy Assefforyi, będącego donosić ma. Za złe zaś sprawowanie się w Urzędzie, bądź w niedopełnieniu obowiązków, bądź w niesprawiedliwym oskarżeniu, tenże Adwokat w Sądzie Assefforskim odpowiadać będzie.

7. Adwokat wykona przed Sądem wydziałowym Przyśięgę na następującą Rotę: „ Ja N. Przyśięgam Panu Bogu Wszech-

„mogącemu w Tròdycy Świętey iedyne-
 „nemu, iako obowiązki Prawem mi prze-
 „pisane-wiernie dopełnię, Spraw powierzo-
 „nych sobie podług Prawa i dowodów z pil-
 „nością bronić będę, o sprawowaniu się
 „Sądów w Wydziele, do którego za Ad-
 „wokata ustanowiony jestem, Adwokato-
 „wi Generalnemu przy Assessorji będące-
 „mu wiernie donosić będę, w Sprawach
 „Kryminalnych nie nieopuszczę na obronę
 „obwinionego, a w całym postępowaniu mo-
 „im nie uwodząc się względem przyjaźni,
 „lub nienawiści nad opłatę mi wyznaczo-
 „ną żadnych datków wyciągać i przyimo-
 „wać nie będę. Do tego wszystkiego o-
 „bowięzuje się pod odpowiedzialnością z osoby
 „i majątku mego; Tak mi Panie Boże
 „dopomóż i niewinna Syna Jego Męka., A
 „wykonawszy takową przyśięgę obowiązki
 „swoje rozpocznie.

8. Będzie także w Sądzie Appella-
 cyjnym Prokurator Fiskalny, czyli beśpie-
 czeństwa, który z obowiązku swego czynić
 ma przeciw kryminalistom w Sądzie Appel-
 lacyjnym, choćby Stroną swego Prokurato-

ra miała. Prerogatywy i obowiązki iego, są też same, jakie zostały przepisane dla Prokuratora pod opisem Sądu Ordynaryinego Miejskiego miejscowego.

9. Aco się tycze Stron do Sądu *via appellationis*, lub przeciwko uciążliwemu Sądowi przychodzących, mogą czynić w Sądzie Appellacyinym Strony same przez siebie, przez Prokuratora, Agentą, Plenipotentą, lub kogokolwiek innego na swym miejscu przez Plenipotencyą Urzędową postanowionego.

10. Sąd Appellacyiny Wydziałowy sądzić będzie ostatecznie i bez dopuszczenia Appellacyi sprawy przychodzące z Appellacyi lub przeciwko uciążliwemu Sądowi od Sądów Miejskich *Primæ Instantiæ*, ze wszystkich Miast do swego Wydziału należących, a to Sprawy nieprzewyższające waloru Zł: 3000. kary pieniężney Zł: 180. i kary więzienia Cywilnego tygodni trzy: tudzież wszelkie sprawy prostego długu, do

zapisów i skryptów ręcznych *via gravaminis* przychodzące.

11. Co się zaś tycze Spraw kryminalnych, Sąd ten będzie Sądem Ordynaryjnym *primæ Instantiæ*, dla Osób Juryzdykcyi Mieyskiej z Prawa podległych pod Juryzdykcyą tego Wydziału będących, do którego kryminaliści ze wszystkich Miast do Wydziału należących, odsyłanemi i zapożyczanemi być mają. Wszelkie wyroki sądu tego na więzienie trzechletnie i inne kary Prawem kryminalnym opisane, *præcisa appellatione*, wskazywane i do exekucyi przywodzone będą. Gdyby zaś szło o skazanie przestępcy na dłuższe, lub wieczne więzienie, albo na śmierć, Sąd Appellacyjny przesła Sądowi Assessorowskiemu Dekret i wywody obwiniające, a Adwokat Wydziałowy obrony za kryminalistą do Sądu Appellacyjnego wnoszone, i od exekucyi swego Dekretu wstrzyma się, do póki Rezolucyi od Sądu Assessorowskiego nieodbierze.

12. Pieczęć tego Sądu będzie w Koronie Herb Koronny, a w Litwie Litewski,

a pod nim Herb Miasta Wydziałowego z napisem: = Sąd Appellacyjny i Kryminalny ordynaryjny Wydziału N = Pozwy zaś do tego Sądu, tudzież Dekreta, Extrakty, Tranzakcyje będą wychodzić pod tytułem Krolewskim.

13. Co się tycze Exekucyi wyroków Sądu Appellacyjnego Wydziałowego, lub sprawy, któraby potrzebowała na mieyscu Inkwizycyi, Kalkulacyi, Weryfikacyi, rozmiaru Placów i Gruntów natury Mieyskiej i Possessyi Mieyskiej będących, wybierze Urzędy Ławnicze Miast do Wydziału należących, będą oraz Urzędami Wykonawczemi Sądu Wydziałowego Appellacyjnego, tudzież Urzędem Delegowanym, ilekolwiek tego Sąd Appellacyjny uzna potrzebę, z tym warunkiem, iż Sąd Appellacyjny z podanych od Stron Ławników po jednym obierze, a Prezesa i iego Zastępcę, w przypadku niezgodzenia się Stron sekretne mi Wotami wyznaczy, i że Sąd Appellacyjny nie będzie mógł używać tego Urzędu na Kommissye, który był użyty w pierwszej Instancyi, ie-
żeli

żeli przeciw niemu *via Appellationis*, lub iako przeciwko uciążliwemu Urzędowi są wyniafione fłargi.

14. Sędziowie Appellacyini Wydziałowi w przepisany Komplet, dopóty Urząd swój sprawować będą, dopóki przez następnie wybranych Sędziów zmienionemi, lub na nowo obranemi nie zostaną. A co się tycze czasu i dni odpoczynku, tenże sam służy Sądowi Appellacyinemu, który iest Prawem dozwołony dla Sądów *primæ Instantiæ*, wyiąwszy, iż Sąd Appellacyiny mieć będzie odpoczynek od dnia 20. Czerwca, do dnia 24. Sierpnia.

ARTYKUŁ VI.

O Sądach Assessorfkich.

1. Sąd Naywyższy Appellacyiny, czyli Assessorfki, ieden dla Korony w Warszawie, drugi dla Litwy w Wilnie agitować się mający, mieć będzie Prezesami Pieczętarzów w Straży nie umieszczonych, dwóch Senatorów w Koronie, po iednym z kaźdey

E

Prowincyi, iednego Senatora w Litwie, po czterech Affessorów z Stanu Rycerskiego z każdej Prowincyi, po czterech Affessorów z Miast każdej Prowincyi, którzy wraz z Prezydującym w komplecie naymniey Osób pięciu od Sądów Mieyskich wszelkie sprawy *viâ Appellationis*, lub przeciwko uciążliwemu Sądowi przychodzące, ostatecznie sądzić będą, stołownie do Prawa o Kommissyi Policyi, w przewyższaiącey liczbie Affessorów Stanu Szlacheckiego; w Sprawach zaś między Szlachcicem a Szlachcicem własności i dochodów Mieyskich nie tyczących się, Komplet z samego Stanu Szlacheckiego składać się ma.

2. Wszystkie sprawy w tym Sądzie *unanimitate vel pluralitate* Wotów głośnych w Sentencyonarz na ten koniec sporządzony zapisanych, decydowane będą. Prezydujący *paritatem* w Sądzie Affessor skim rozwiąże, a w iego nieprzytomności, pierwszy z porządku Affessor.

3. *Assessoròw cum voto consultivo* w *Assessoryi* Pieczętarz nominować będzie po trzech z każdej Prowincyi.

4. Sąd *Assessorowski* mieć będzie Pisarza *cum voto informativo*, którego Sąd sekretne-
mi Wotami z podających się Kandydatów
obierze, który nie może być zmieniony,
chyba za postąpieniem, odstąpieniem, lub
odsądzeniem.

5. W tym Sądzie będzie Regent z o-
bowiązkiem zastępowania Pisarza: po-
winności Pisarza, Regenta, Kancellaryi, i
Woźnego, tudzież ich przyśięgi, będą też
same, które się przepisały dla Sądu Ap-
pellacyjnego Wydziałowego, i *primæ Instan-*
tix. Regenta, Kancellaryę i Woźnych, Pie-
czętarz nominować będzie.

6. Powinności Metrykantów, i po-
rządek Metryk Obojga Narodów każda *re-*
spective *Assessorya* przepisze, do których
przyłączamy obowiązki, iakie są przepisane
dla Pisarzów Sądów Ordynaryjnych *pri-*

E ij

mæ Instantiæ, Appellacyinych Wydziałowych, Magistratow i Syndyk², względem Protokółów, dozoru Kancellaryi, Archivum publicznego i sekretnego, tudzież Extraktow. Nominacyą zaś Metrykantow przy Pieczętarzach zachowuiemy.

7. Będzie także przy tym Sądzie Adwokat Generalny przez Nas Kroła w Straży na dwa lata nominowany, z wolnym potwierdzeniem onego. Obowiązki iego są następujące: *1mo*. Mieć dozor nad wszystkimi Adwokatami Wydziałowemi, aby powinności swoje podług Prawa pełnili. *2do*. Wszystkich Kryminalistów w Sądzie Assessor skim być obrońcą, w sprawach ubogich i sierot z Appallacyi od Sądow Mieyskich, lub przeciwko uciążliwemu Sądowi czynić, przeciwko Sędziom *primæ Instantiæ*, i Appellacyinym Wydziałowym, przeciwko Magistratom Miast i ich Syndykom, jeżeli są oskarżeni o złe sprawowanie Urzędow swoich, przeciw Adwokatom Wydziałowym, w Sądzie Assessor skim czynić. *3tio*. Dla czego Adwokat Generalny w Sprawach sobie z Urzędem po-

leconych gdy w Sądzie Affessoriskim przypadną, pod odpowiedzialnością pisać się powinien. Przyścięga Adwokata Generalnego też sama jest, iaka została przepisana dla Adwokatów Wydziałowych.

8. Sąd Affessoriski mieć będzie Prokuratora, który z rozkazu Sądu w Sprawach kryminalnych przeciw obwinionemu, tudzież w Sprawach bezpieczeństwa Sądu i Kancellaryi, czynić powinien.

9. Kommissya Policyi będzie miała Prokuratora przy Sądzie Affessoriskim z obowiązkiem przestrzegania całości funduszów Miejskich, i wszelkich innych na wygodę lub pomoc publiczną przeznaczonych.

10. Kommissya Skarbowa będzie miała Prokuratora Skarbowego, dla przestrzegania imieniem skarbu, funduszków i dochodów Rzepltey.

11. Wszelkim zaś Stronom wolno będzie w Sądach Naywyższych Appellacyinyh czynić o sobiście, lub przez Plenipotentów,

Agentów, albo kogożkolwiek innego, [przez Urzędową Plenipotencyą na ten koniec po-
stawionego zawsze iednak niesłownie, ale
na piśmie.

12. Sąd Naywyższy Appellacyiny Af-
fessorski, sądzić będzie ostatecznie wszystkie
Sprawy *viâ appellationis*, lub przeciw uciąż-
liwemu Sądowi z wszystkich Miast do sie-
bie przychodzące, których ostateczne roz-
poznanie wyraźnym Prawem powierzone
nieostało Sądom Potocznym i Ordynaryi-
nym *Primæ Instantiæ*, lub Sądom Appella-
cyinym Wydziałowym. Także Sprawy *Of-
ficii* o złe sprawowanie się Sądów Ordyna-
ryinych Miejskich, i Appellacyinych Wydzia-
łowych, Magistratów i Woytów; wzglę-
dem których Spraw Sąd Affessorski jest Są-
dem Ordynaryinym, i takowe Sprawy *ex
crudo* sądzić będzie: tudzież Sprawy Officya-
listów z Magistratami i Sądami tak Ordy-
naryinemi, iako i Appellacyinemi, wyiawszy
Policyine, czyli te *viâ appellationis*, lub prze-
ciw uciążliwemu Sądowi, do Sądu Affessor-
skiego przyidą; niemniej Sprawy o rozwią-

zanie żądanej nieważności Elekcyi Osobom Magistrat składającym, Sędziom Appellacyinym, tudzież Sprawy o przestępstwa całe dzieło Elekcyi niszczące, podług opisu Seymików Ziemiańskich, prosto do Sądów Assessorских *respective* Prowincyi należeć będą. Nakoniec mnieysze przestępstwa na Zgromadzeniach Mieyskich (popelnione stosownie do Prawa pod tytułem: = *Urządzenie wewnętrzne Miast*, = do Sądu Wydziałowego należące, gdy przez Appellacyą do Sądów Assessorских wprowadzone zostaną.

13. Co się tycze Spraw *Cognitionis Privilegiorum*, własności, i funduszów Rzepltey; własności i funduszów Miast; w tych Sąd Assessorский, iako Sąd Ordynaryiny ostatecznie wyroki swoje dawać będzie, czyliby szło o poznawanie Przywileiów iakiegokolwiek bądź rodzaju, czyli o poznanie własności Rzepltey, lub własności któregośkolwiek Miasta, albo wszelkiej inney publiczney rzeczy na wygodę lub potrzebę w Miastach przeznaczoney.

14. Gdzieby Sąd Assefforski potrzebował w Sprawach mieyscowych Kommissye wysyłać; wyznaczać będzie Urzędy Ławnicze, z tym warunkiem, iaki się przepisał dla Sądu Appellacyjnego Wydziałowego, naznaczając po jednym Ławniku z podanych od Stron Kandydatów, tudzież Prezydującego i jego Zastępcę, gdy się Strony nie ugodzą, sekretne kreskami wybierze, tak, aby odtąd w Kommissyach nie bywało więcej nad trzy Osoby. Gdzieby zaś szło o Kommissyę między Miałem a Possessyjonatem Ziemskim, tam Sąd Assefforski wyznaczać będzie na Kommissarzów jednego Mieszczanina, a dwóch z Urzędu Ziemiańskiego wykonawczego z Kandydatów, których Strony podadzą; Prezesa zaś i jego Zastępcę, w przypadku nieugodzenia się Stron, Sąd przez sekretne Wota wyznaczy; a gdzieby szło o Kommissyę między Szlachcicem a Szlachcicem, z natury Sprawy do Sądu Assefforskiego należący, tam Sąd Assefforski z podanych Kandydatów od Stron, po jednym Kommissarzu wyznaczy, a Prezesa

zesa i Zastępcę jego, jeżeli się Strony nieugodzą przez sekretne kreski wybierze.

15. Do Exekucyi Dekretów Sąd Assessorowski używać będzie Urzędów wykonawczych miejscowych.

16. Pieczęć Sądu Assessorowskiego podług dawnego zwyczaju będzie Koronna w Koronie, a Litewska w Litwie, większa lub mniejsza podług tego, iak który Pieczętarsz Sądowi Assessorowskiemu przydować będzie. Pozwy i wszelkie Wyroki Sądu tego, tudzież Extrakty i Rezolucye będą wydawane pod Imieniem NAS KRÓLA, z podpisem przyzdującego Pieczętarsza w Formie dotąd używaney, którego podpisu odmówić nie może.

17. Assessorowie do poty Urząd swój Sędziowski sprawować będą, do poki przez nowo wybranych Assessorów zmienionemi nie zostaną; Co się zaś tycze czasu i dni odpoczynku, Sąd Assessorowski odbywać się nie będzie: *imo.* Od dnia dwudziestego trze-

F

oiego Grudnia, do dnia drugiego Stycznia. 2do. W dni zapustne po Niedzieli *Quinquagesima* zwaney, aż do Czwartku, wstąpiwszy w post. 3tio. Od Wielkiej Szrody, aż do Szrody po Świętach Wielkanocnych. 4to. W Niedziele i Święta, tudzież we wszystkie dni uroczyste Dworu Królewskiego. 5to. W dni, czternaście i osiemnaście Kwietnia, tudzież w dzień trzeci Maia. 6to. W dni Obrad Zgromadzenia mieyscowego i Wydziałowego. 7mo. W dzień rozpoczęcia się Seymu. Akta Sądu, i Kancellarye we wszystkie dni te mają być zamknięte, a od dnia pierwszego Czerwca, do dnia pierwszego Października same tylko Sądy Assefforskie ciągle odprawiać się nie będą; Akta zaś i Kancellarya tego Sądu w obec Pisarza Dekretowego, i dwóch Sędziów Assefforskich, zawsze otwarte być mają.

18. Każde Zgromadzenie Mieyskie mieyscowe Cyrkularne, albo ogólne, tudzież każde Zgromadzenie Wydziałowe, o swym dziele całkowitym z przyłączeniem Autentycznego Aktu dzieła, Pieczętarzowi w Assefforyi Prezydującemu Rapporta

przesyłać ma, a to nazajutrz po ukończonym dziele. Jeżeli zaś to dzieło Zgromadzenia nie odprawiło się podług przepisu Prawa, lub jeżeliby zostało przez kogo zażarżone, takowe zażarżenia przesyłane bydź mają przy Rapporcie, a to na ypóźniej dnia 6.

19. Każdy Sąd Mieyski mieyscowy, lub Cyrkuralny i potoczny, natychmiast Sądowi Assessorskiemu donieść ma do Prezydującego Pieczętarza o rozpoczęciu swey Juryzdykcyi naymniey w dni sześć przy każdej zmianie z Prawa przypadającej.

20. Każdy Sąd Mieyski mieyscowy, obowiązany jest Prezydującemu w Assessoryi dawać Rapporta co kwartał o odsadzonych sprawach. 1mo. Wiele spraw, w których Strony zgodne Dekreta przyięły? 2do. Od których nie appellowały? 3tio. Wiele takich, od których appellowały? 4to. W których sprawach appellacya niedopuszczona, a Strony appellowały? 5to. Do którego Sądu Strony appellowały, i w iakiey

F ij

natury sprawach? 6to. Jaka jest percepta *Jurium Cancellariæ*, iak nayrychley ułożyć ię mających tak z fufcepty Extraktów, iako i Sądowych poſtępków?

21. Takowy Rapport dawać ieſt obowiązany każdy Sąd appellacyiny Wydziałowy, przesyłając go do Sądu Aſſeſſorskiego w ſpoſób takowy: 1mo. Wiele Ppraw, w których Strony zgodzone Dekreta przyięły? 2do. Od których iako przeciwko uciążliwemu Sądowi poſzły do Sądu Aſſeſſorskiego, i iak wiele takowych ſpraw? 3tio. Jaka ieſt percepta *Jurium Cancellariæ*, tak z fufcepty, Extraktów, iako i z Sądowych poſtępków?

22. Adwokaci Wydziałowi, o Elekcjach i rozpoczętych Juryzdykcjach, potym zaś co kwartał o porządku i poſtępkach Sądowych, tudzież o ſprawach do nich należących, obowiązani ſą donoſić Adwokatowi Naſzem Generalnemu przy Sądzie Aſſeſſorskim od Nas Króla poſtanowionemu; Adwokatom zaś Wydziałowym Syndykowie Miałſt takież Rapporta czyuić mają.

23. Wszystkich zaś tych Rapportów porządek i układ, Assessorya przepiśle. Taż Assessorya będzie obowiązana przepisać wszelkie formy Tranzakcyi i postępowania w Sądzie, tudzież obowiązki dla Prokuratorów, Agentów, i innych, którzyby zastępowali Strony, same przez się w Sądach niechcące sławać.

ROZDZIAŁ II.

O SĘDZIACH

ARTYKUŁ I.

O Sędziach Primæ Instantiæ.

1. W Mieście na Cyrkuły niepodzielonym, Wójt, Burmistrz, Radny Magistratu, i Sędzia Sądu Cywilnego *Primæ Instantiæ*, powinien być Possefyonat tego Miasta, w którym Urząd sprawuje, i w Księgę Possefyonatów wpisany.

2. W Mieście na Cyrkuły podzielonym, Prezydent, Vice-Prezydent, Radni Magistratu, Wójtowie, Burmistrze, i Sę-

dziowie Cyrkularni *Primæ Instantiæ*, powinni być Possessyonatami tego Miasta, i w Księgę Possessyonatów Miejskich wpisani, lecz niekoniecznie Possessyonatami tego Cyrkułu, w którym Urząd sprawują.

3. Każdy Sędzia Miejski *Primæ Instantiæ*, tudzież Sędzia w Magistracie zasiadający, tym bardziey Prezydujący w Sądach rzeczonych, powinien mieć lat dwadzieścia trzy skończonych wieku swego, powinien mieć majątek pod rozbiór Wierzycielów nieoddany, i niema być *crimine notatus*, lub pod Processem; ma umieć Prawo i Proces Kraiowy, niema być na żadnym Urzędzie Sądowniczym lub Wykonawczym Ziemiańskim, tym bardziey nie ma zostawać w aktualney służbie Woyskowej. A ponieważ niektóre z tych warunków w ciągu sprawowanej funkcyi przez Sędziego mogą być nie zachowane; przeto choćby Sędzia lub Prezydujący miał te wszystkie przymioty i kondycye, iakich po nim Prawo wymaga, będąc wybranym, a potym w ciągu sprawowania swego Urzędu, którego z nich nie-

zachował, iako to: gdyby majątek swódy poddał pod rozbiór Wierzycielów; gdyby o występpek Kryminalny do Sądu był pociągnięty, i Sprawa przeciw niemu w Sądzie popierana była; gdyby przyszedł do pomniejszania zmyśłów; w pierwszych dwóch przypadkach, nie może Urzędu swego sprawować, pòki swych Wierzycielów nie zaspokoi, i majątku nieoswobodzi, lub poki się z zarzutu kryminalnego nie oczyści; w trzecim, poki do zdrowia nieprzyidzie. Równie Sędzia lub Prezydujący w Sądach Miejskich miejskowych Cywilnych, gdyby postąpił na jaki Urząd Sądowniczy lub wykonawczy Ziemiański, od Urzędu Sędziego Miejskiego tym samym odpada.

4. W jednym składzie Sądowniczym, nie może zasiadać Oyciec i Syn, Teść i Zięć, dway Bracia rodzeni, lub Stryiecznie rodzeni.

5. Prezydentem, Vice-Prezydentem, Wódytem i Burmistrzem, bydź nie może, kto wprzód nie był na Miejskim lub Ziemiańskim Urzędzie od Elekcyi zawiśłym.

6. Sędzia lub Prezydujący w Sądach mieyscowych, iakieykolwiek one są natury, nie może dłużej Funkcyi swoiey sprawować, tylko przez lat dwa, chyba by przez nową Elekcyą powtórnie był obrany, obrany zaś zrzekać się swego Urzędu, ani go ustępować niemoże.

7. Urzędnicy Mieyscy mieyscowi, któregokolwiek bądź Sądu Sędziowie, lub Prezydujący, w żadnym Sądzie suspenzy brać nie mogą, ale w każdym z Osoby i majątku swego przez Plenipotentów odpowiadać winni. Wszelako gdyby potrzeba była wykonania Przyśięgi, wszelki Sąd po dopełnienie tej przyśięgi, odsyłać ich ma do mieysca, gdzie swóy Urząd sprawują. Toż Prawo służy Urzędowi Wykonawczym Mieyskim mieyscowym, wszelkim Officyalistom i sługom Sądowym.

8. Każdy Sędzia Mieyski mieyscowy, bądź Cyrkularny, Wóyt, Burmistrz, tudzież Prezydent, Vice-Prezydent, i Radny, po wyborze swoim przyśięgę wykonać

nać jest obowiązany w obecności Ludu Miey-
 fkiego, a to na tę Rotę: „Ja N. przyśięgam
 „ Panu Bogu Wszechmogącemu, w Troy-
 „ cy Świętey i edynemu, iż spory między
 „ Stronami do Sądu przychodzące, starać
 „ się będę z całej możności ugadzać, a ie-
 „ żelibym Stron do zgody przyprowadzić
 „ nie mógł, według Prawa pisanego i we-
 „ dług dowodów w Sądzie złożonych spra-
 „ wiedliwie sądzić będę; żadney Stronie w
 „ sporach Sądowych będącey, rady dawać
 „ nie będę, sekretu Izby nie wydam, i w
 „ całym ciągu Urzędowania mego Boga
 „ mając przed oczyma, podług sumnienia
 „ mego żadnym darem, datkiem, obietni-
 „ cą, lub nienawiścią nie uwiodę się, tak
 „ mi Panie Boże dopomóż i niewinna Sy-
 „ na Jego męka.

9. Takowa Przyśięga, na tablicy wiel-
 kiemi literami napisana, powinna być za-
 wieszona w Izbie naprzeciw Stółu Sądowe-
 go tak, aby ją wszyscy Sędziowie widzieć;
 i z łatwością czytać mogli.

10. Każdy Sędzia Miejski miejscowy i Cyrkularny, wyiawszy czas i dni odpoczynku, ma znajdować się w miejscu Sądowym o godzinie 9. z rana, i poty z Izby Sądowej nie oddalać się, dopoki się nie skończy Sessya. A gdyby się spóźnił, lub przed ukończeniem Sessyi oddalił się, ma w proporcya Pensyi tracić swoją dzienną nadgodę, iaka na niego przypada. Dla czego w Protokule na ten koniec sporządzonym, ma bydz codziennie zapisywany czas rozpoczęcia Sessyi, i przytomność Sędziow.

11. Wytrącone pieniądze za nieprzytomność Sędziow, nie mają być na przytomnych dzielone, ale odciągnięte zostaną co Kwartał w Kassie Publiczney Sądowej.

12. Zaden przeto Sędzia od Sądu oddalać się nie może pod karą wytrącenia Pensyi codzienney za nieprzytomność, a pod karą odsadzenia od Urzędu *Et ab omni activitate* na lat sześć, gdyby Komplet zrywał. Prawdziwa jednak choroba, którą świadectwem Doktora dowieść jest obowią-

zany , nie tylko usprawiedliwiać powinna Sędziego , z iego w Sądzie nieprzytomności , ale nadto nie ma go pozbawiać pensyi dziennej , ieżeli w miejscu Sądowym zachował.

13. Sędzia pod Proceſsem będący , nie może sprawować Urzędu swego , gdy mu takowy Proceſs przy rozpoczęciu Urzędu Sądowego zarzucony będzie ; w czasie zaś funkcyi otrzymany , nie ma mu przeszkadzać do zaſiadania w Sądzie. Wszakże na majątku iego Strona mająca Proceſs , exekucyą onego zyskiwać może. Gdyby zaś Proceſs był do Osoby , a Strona Exekucyi onego żądała , w takowym przypadku Sędzia od Urzędu odpada. Równie gdyby Sędzia fortunę swoją Mieyską , lub Ziemiańską , na satysfakcyą Kredytorom oddał , albo gdyby Kredytorowie przeciw niemu do Sądu Mieyskiego lub Ziemiańskiego po oddanie dobr iego na satysfakcyą , udali się , i wyrok sądu na rozbiór Fortuny zyskali , ma się wstrzymać natychmiast od Urzędowania.

14. Ponieważ Sąd Mieyski mieyscowy obowiązany jest do decyzji głośnie mi, przeto każdy Sędzia nie może się oddać od Izby Sądowej, poki nie zapisze w Protokule imienia swego na sentencyą zapadłą. Dla czego, gdy Sprawa do decyzji przyidzie, Sessya solwowaną bydź nie może, ani żaden Sędzia z Izby Sądowej wychodzić nie ma, dopoki Sprawa udecydowaną nie będzie, lub iaka Kategoria, w której skład Sprawy podzielenia iey wymaga, i sentencya w Protokół zapisana przez Sędziów przytomnych podpisana nie zostanie. Każdy Sędzia nie zachowujący to Prawo, ma bydź sądzony i karany, tak, iak jest przepisano na Sędziów zrywających Komplet,

15. Gdzieby nie zachodziła iednomysłność, tam większość wotów decydować ma, Propozycye do wotowania każdy Sędzia podawać może, a gdzieby nie zachodziła iednomysłność na propozycyą, większość wotów między Propozycyami decydować będzie; wszakże decyzye Sędziów mają być tylko do uznania należytości lub wi-

ny, a Prawo bez żadnego tłumaczenia, ma dać wyrok na uznaną należytość lub winę. Takowy sposób sadzenia, zachowany bydź nowinien w Sprawach oczywistych i zaocznych.

16. Ponieważ Prezydujący w każdym Sądzie, jest oraz Sędzią składającym komplet, przeto gdy Sprawa przychodzić będzie do decydowania *pluralitate*, *votum* swoje z innemi Sędziami dawać będzie, a tylko w przypadku równości, też równość, iako Prezydujący, decyzyą swoją na iedną lub drugą stronę załatwi, kreskowanie zaś od ostatniego z porządku zaczynać się ma.

17. Jako na udecydowaney Sentencyi Prezes i Sędziowie nieodchodząc z Izby podpisywać się są obowiązani, tak równie na Dekrecie Prezes i Sędziowie podpisywać się będą, na Extraktach iednak sam tylko Prezydujący i Pisarz Dekretowy podpisywać się ma.

18. Sędzia sprawy Syna lub Córki, sądzić nie będzie, tudzież własney Sprawy, do któreby z Osoby lub Ewikcyi należał, czyliby w niey był do Sądu pozwany, lub nie.

19. Sędzia, gdy przeciwko niemu przypadnie Sprawa, w Sądzie zasiadać na Sprawie swojej nie ma, co mu jednak do sądzenia Spraw innych przeszkadzać nie będzie. Wolno jednak Stronie mającey sprawę, przeciw Sędziemu mieyscowemu lub Cyrkularnemu udać się do innego naybliższego Sądu, tam Sędziego zapozwać, lub udać się do Sądu Wydziałowego, po wyznaczenie Sądu któregokolwiek *Primæ Instantiæ*, czego Sad Appellacyjny Stronie odmawiać nie może.

20. Sędzia w Sprawie do rozpoznania przychodzącey, raz tylko Wyrok wydawać może, który powinien być czyniony z wielkim namysłem, słoſownie do złożonych dowodów i Prawa. Dla czego niewolno jest Sędziemu czynić żadnych popraw

w Sentencyi, choćby iednomyślność zaszła.
Illacye *ad omiffa*, ninieyszym Prawem we
wszystkich Sprawach znoszą się.

ARTYKUŁ II.

O Sędziach Wydziałowych.

1. Sędziom Appellacyinym Wydziałowym, też same obowiązki flużą, które są przepisane dla Sędziów *Primæ Instantiæ*.

2. Sędzią Appellacyinym być nie może, kto nie jest Posseforyonatem w Wydziale, i kto nie był wprzod na jakim Urzędzie Ziemiańskim, lub Mieyskim od Elekcyi zależącym.

ARTYKUŁ III.

O Sędziach Affefforskich.

1. Sędziom Affefforskim, czyli Naywyższym Appellacyinym, też iu-

me obowiązki służyć, iakie są przepisane dla Sędziów Pierwszey Instancyi.

2. Assessorowie na Seymie obrani, Przyśięgę przed Nami Królem, na Rotę, iaka jest przepisana dla Sędziów *Primæ Instantiæ*, wykonaią. A ieżeli by który na Elekcyi nie był przytomny, taką przyśięgę przed Sądem, pierwszy raz zaiadaiąc, wykonać ma.

3. Assessorom podaiącym się za Kandydatow do Elekcyi, obiekcye maią być zarzucane przed Elekcyą, po Elekcyi obiekcye czynione, izkodzić im niemogą, chyba by był Proceß do Osoby.

R O Z D Z I A Ł III.

Olmyślenie funduszu dla Sędziów Assessorjskich tak Szlacheſty, iako i Mieszczan, dla Sędziów Miſyjskich miſyſcowskich i Appellacyinych, tudzież dla Officyaliſtów i ſług tychże Sądów w Koronie i Wielkim Xięſtwie Litewſkim.

Chcąc, aby wſzyſcy Urzędnicy Sądowi pierwſzych Appellacyinych Wydziałowych i Naywyżſzych Inſtancyi, tudzież ich Officyaliſci i ſudzy, obowiązki ſwoie iak nayściſley dopełniali; ſtanowiemy nayprzod: iż wſzyſcy Sędziowie i Officyaliſci, Dozorcy Sądów *Prima Inſtantia*, i ſudzy będą mieli penſye roczne, z Funduszu ninieyſzym opiaſanego Prawem.

Imo. Wſzyſtkie Memoryały, Pozwy, Dekreta, Tranzakcyę, zgoła wſzyſtkie *Actus* Sądowe miaią bydź zapisywane na papierze ſięplowanym Kraiowym, ceny Prawem opiaſaney, iak było dotąd.

zdo. Kommiſſya Skarbowa, Aſſeſſorya, wraz z Kommiſſyą Policyi, przez Delegacyę na ten koniec wyznaczone, ułożą iak nayłatwieyſze ſpoſoby; ażeby papier ſięplowany, wſzędzie podług potrzeby

H

znaydował się przy każdym Sądzie pierwszych Appellacyinyh i Naywyższych Instancyi.

3tio. Allessorya dla wszystkich Sądow pierwszych i wyższych Instancyi, ustanowi taxę od pieczęci, opłatę od wszelkich Tranzakcyi, Indukt i Exraktow, i takową taxę Stanom do Approbaty, approbowane zaś wszystkim Sądom do zachowania poda.

4to. Wszystkie *adjudicata* kar, które Sądy przez połowę przyśądzać sobie zwykły, uchylamy; chcąc, aby Urzędy Sądowe i ich Officyaliści, tudzież słudzy, za samą tylko pracę, z opłaty papieru siępłowanego, Pieczęci, Tranzakcyi Indukt i Exraktow nadgrode swoją mieli, nie zaś z kary, która dla zysku mogłaby narażać Sędziow na zbyteczne Stron ukaranie.

5to. Wszystkie Pensye dla Sędziow, lub Officyalistow i ich sług, w Sądach pierwszych Applacyinyh i naywyższych Instancyi, tudzież Kancellaryach rzeczonych Sądow Mieyskich, od tąd opłacane będą z dochodu zwyż wymienionego; a ktobykolwiek z Sędziow, lub Officyalistow

rzeczonych Sądów dotąd na opłacie Listy Cywilney, pensyą swoją miał zabezpieczoną, tego pensyą na opłatę Prawem teraźniejszy dla Sądów oznaczoną przenosiemy, jeżeli na Urzędzie zostanie.

6to. Dla Sędziów Assessorckich, i Officyalistów, tudzież sług tego Sądu, taką pensyą naczynamy, iaka jest Prawem opisana dla Kommissarzów inszych Kommissyi; a co się tycze Sędziów niższych, ich Officyalistów i sług, będzie zachowana proporcya, stosownie do ich Urzędów i Miast, w których też odbywają. Gdyby zaś percepta nie wystarczała na opłatę dla wszystkich Sędziów, tedy w niedopłaceniu wszystkim, równa proporcya ma być zachowana.

7mo. Kommissya Skarbowa, wraz z Assessorą i Policją, przez swych Delegowanych ułożony sposób całej manipulacyi dochodu Sądowego, tak iednak, aby Skarb Rzeczypospolitey decessu nie miał na papierze ściepowanym, mając za prawidło, aby tylko sama Assessorya z Policją i Kommissją Skarbową, o papier ściepowany i o inne sądowe opłaty czyniła *immediate*, a zaś niżsi dozercy czynili *mediate* przez swą *respective* nazy-

H 2

wyższą Zzierzchność; do czego tym Magistratorem takowe podaliśmy prawidła: 1. Ażeby percepta nie mogła być inaczey ciągnięta, tylko z protokołów Sądowych i Kancellaryi, tudzież z Affygnacyi i rewersów na papier stęplowany wydanych. 2. Expensa zaś odciągnięta będzie ustanowionego raz na zawsze Etatu, którego odmieniać nie będzie nigdy wolno bez wiadomości i pozwolenia Seymu.

gvo. Cokolwiek od ustanowioney opłaty zbywać będzie dochodu, ten corocznie przy zakończonych rachunkach między Magistraturami oddany być ma do Skarbu publicznego, a Kommissye Skarbowe takowy dochód w perceptie dochodów Rzpltey co Seym podawać będą, który to dochód ma być odkładany na zabezpieczenie oznaczoney pensyi Sędziowskiej. Gdyby zaś się pokazało: iż superata przewyższa roczną opłatę dla wszystkich tych Sędziów, wtenczas połowa jego zachowaną, a druga na inne potrzeby Rzpltey użytą być może.

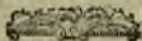
gno. Urzędy wykonawcze podług ustanowionego raz na zawsze przez Asseforyą przepisu, kosztem Stron sprowadzających opłacane być mają.

*Zalecenie Sądom Naszym Zadwornym Assessorskim
Oboyma Narodow.*

Cheąc, aby bieg sprawiedliwości w Sądach Naszych Zadwornych zwłoki nie cierpiat, My Krol za zgodą Seymujących Stanow zalecamy WW. Pieczętarzom lub Prezydującym w Sądach Assessorskich, tak Koronnych iako i Litewskich, aby każdy z nich tymczasowie, wraz z Assessorami, Ordynacją Sądow, w których prezyduje, nie mniey i dla Sądow Mieyskich ułożył, nie stracając w Assessoryi czasu pozwow sześcioletniego.

*Przedłużenie czasu rozpoczęcia Assessoryi W. X
Litewskiego.*

Gdy Prawem Seymu terażniejszego Miasto Wilno dla Assessoryi W. X, Litt. przeznaczone zostało, przeto My Krol za zgodą Seymujących Rzpltey Stanow termin rozpoczęcia teyże Assessoryi do dnia 15 Nowembra terażniejszego Roku przedłużamy.

O S O B Y

Wybrane na Ascesorow, do Ascesoryi Koronney i W. X. Litewskiego.

I.

Do Ascesoryi Koronney.

z S E N A T U.

z Prowincyi Małopolskiej.

W. Potocki Kasztelan Lubelski.

z Prowincyi Wielkopolskiej.

W. Oborski Kasztelan Ciechanowski.

z STANU RYCERSKIEGO.

z Prowincyi Małopolskiej.

UUr. Sobański Podstoli Winnicki.

Stadnicki Starosta Zatorski.

Strzemboſz Szambelan J.K.Mci.

Antoni Michalczewski.

z Prowincyi Wielkopolskiej.

UUr. Kiciński Chorąży Czerski.

Łączyński Stolnik Goſtyński.

Woyczyński Cześnik Bielski.

Brochocki Szambelan J.K.Mci.

z PLENIPOTENTOW MIEYSKICH.

z Prowincyi Małopolskiej.

Szymon Sapalski Syndyk Miasta San-

domierza, Plenipotent Wydziału
Sandomierskiego.

Jan Lewandowski Starszy Radny Mia-
sta Zytomierza, Plenipotent Wy-
działu Zytomirskiego.

Paweł Szumowicz Radzca Miasta Kle-
szczele, Plenipotent Wydziału
Drohickiego.

Grzegorz Czaykowski Ławnik Miasta
Kamieńca Podolskiego, Plenipo-
tent Wydziału Kamienieckiego.

z Prowincyi Wielkopolskiej.

Paweł Grochaliki Syndyk Miasta Ka-
lisza, Plenipotent Wydziału Ka-
liskiego.

Woyciech Chęciński Radzca Miasta
Gniezna, Plenipotent Wydziału
Gnieznienieńskiego.

Walenty Kochelski Prezydent Miasta
Wielunia, Plenipotent Wydziału
Sieradzkiego.

- - - - - Pleni-
potent Wydziału Wschowskiego.

II.

*Do Afsekorył Wielkiego Xięstwa Li-
tewskiego.*

z Prowincyi Litewskiej.

SENATU.

W. Chmara Woiewoda Miński.

z STANU RYCERSKIEGO.

UUr. Gorecki Woyśki Wileński.

Supiński Podstarosta Ofzmiański.

Łappa Kommissarz Cywilno-
Woyzkowy Wileński.

Wyniłowicz Podkomorzy Nowo-
grodzki.

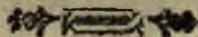
z PLENIPOTENTOW MIEYSKICH.

Jan Romanowski Radzca Miasta Brze-
ścia Lit: Plenipotent Wydziału
Brzeskiego.

Teodorowicz Pifarz Miasta Pińska,
Plenipotent Wydziału Pińskiego.

Tarankiewicz Radzca Miasta Miń-
ska, Plenipotent Wydziału Miń-
skiego.

- - - - - Pleni-
potent Wydziału Rosieńskiego.

<http://rcin.org.pl>
XVIII.2.1056

1820

XIII. 2. 1056